

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного Університету»
Навчально-науково-виробничий центр
Національного університету цивільного захисту України
Національний авіаційний університет, кафедра економіки та бізнес-технологій
Imperatyw PI Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością
(ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Варшава, Польща)
Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина)
Вільнюський університет, кафедра обліку та аудиту (Вільнюс, Литва)
ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
«Відновлення та модернізація економіки
України: виклики, пріоритети, практики»

Харків, 2 березня 2023 р.

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ: Гурова Капіталіна – к.е.н., доцент, в. о. директора ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету», Заслужений працівник народної освіти України.

Баришевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».

Домбровська Світлана – д.держ.упр., професор, проректор Національного університету цивільного захисту України – начальник навчально-науково-виробничого центру, Заслужений працівник освіти України.

Катаєв Андрій – заступник директора з навчально-методичної роботи ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету», к.е.н., доцент.

Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Міт'яєва Тетяна – к.е.н., доцент, завідувач відділення харчових технологій та ресторанного бізнесу ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Нагорна Ірина – к.е.н., доцент, завідувач відділення економіки та бізнесу ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperativ PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).

Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).

Rasa Subacienė – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).

Савченко Ілля – к.держ.упр., доцент, заступник директора з навчально-методичної роботи ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету».

Чумак Оксана – д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Національного авіаційного університету.

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 6 п.6 від 07.03.2023 р.).

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74 **Матеріали** Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики». – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2023. – 266 с.

Висновки: отже, для розвитку готельно-ресторанного бізнесу інновації мають велике значення, оскільки саме пропозиція інноваційних продуктів і послуг є запорукою вдалого бізнесу в цій сфері. Це відкриває для неї нові можливості застосування, нові ринки, а відповідно, і нових споживачів, які сприймають цей продукт, технологію або послугу як нові саме для себе.

Список використаних джерел:

1. Біла С.О. Стратегічні пріоритети розвитку туристичних послуг в Україні та перспективи підвищення їх конкурентоспроможності на світовому ринку. *Стратегія розвитку України*. 2016, 1:17–23.
2. Бобирева О. В. Економічна природа та сутність рекреаційної діяльності. *Культура народів Причорномор'я*. 2004, 55, Т. 3:75–78.

Руденко І. В., к.е.н., доцент,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ЩОДО ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах нестабільного сучасного стану економіки в Україні відбувається загострення еколого-економічних проблем. Це зумовлено існуванням значної кількості енерго-ресурсоемних виробництв, які є найбільшими забруднювачами довкілля. Крім того, має місце недостатній рівень технологічного оновлення виробництва, низький ступінь переробки промислових і побутових відходів, а також економії первинної сировини.

Особливо погіршення *проблем навколишнього середовища стало відчутне під час війни*. «Згідно інформації від Міністерства охорони довкілля, 20% всіх природоохоронних територій України уражено війною, майже мільйон гектарів заповідних площ потерпають від війни, 812 заповідних територій у небезпеці... Йдеться і про хімічне забруднення ґрунтів та вод, руйнування екосистем і зменшення біорізноманіття» [1].

Внаслідок ударів по складах паливно-мастильних матеріалів згорає багато нафтопродуктів, що забруднює повітряний простір України небезпечними речовинами.

Ще одна суттєва проблема – це заміновані території, які потребують розмінування. «У Мінекології зазначають, що розриви мін призводять до забруднення ґрунтів важкими металами – свинцем, стронцієм, титаном, кадмієм, нікелем» [2].

Тож виникає об'єктивна необхідність звернути увагу на екологічні проблеми в країні та можливі напрями їх подолання. Це формуватиме позитивний імідж держави та створюватиме сприятливе соціо-еколого-економічне середовище для майбутніх поколінь.

До основних напрямів усунення екологічних загроз з метою забезпечення сталого розвитку в Україні можна віднести: пошук альтернативних джерел енергоресурсів; застосування ресурсозберігаючих, екологічно чистих технологій; стимулювання з боку держави розвитку екологічного підприємництва; забезпечення економічної відповідальності за нанесення шкоди екосистемі; створення комплексної системи екологічного виховання населення тощо.

Проте на сьогоднішній день маємо слабку реалізацію мотиваційної функції економічних інструментів до впровадження екологізації виробництва. Обсяги надходжень від екологічних платежів не забезпечують покриття витрат на природоохоронні заходи. Спостерігається недостатня можливість практичного застосування економічних механізмів через незадовільний стан технічної бази тощо. Тому задля подолання екологічних проблем в Україні слід звернути увагу на більш ефективне використання економічних інструментів, які

б спрямовували підприємців на мотивацію або примус до планування й фінансування природоохоронних заходів.

Це можуть бути відповідні методи оподаткування, митної політики, кредитування, субсидування, надання дотацій і пільг, накладення штрафів тощо. Розглянемо основні інструменти, які можуть дозволити досягти позитивних результатів в екологічному просторі.

Основним економічним інструментом регулювання поведінки економіко-екологічних систем є екологічний податок, який має виконувати стимулюючу роль у забезпеченні динамічної рівноваги. Система екологічного оподаткування повинна бути гнучкою. В її основі мають бути диференційовані тарифи, а ставки податків розраховуватися на підставі розміру можливого збитку, заподіяного навколишньому середовищу. «У деяких випадках найбільш вдалою податковою екологічною структурою може бути система платежів, які покривають широку різноманітність рішень чи заходів. Для цього необхідно створити тісний зв'язок між екологічним податком та тими рішеннями, що мають значний вплив на досягнення певної екологічної мети» [3].

Наступним економічним інструментом ефективного подолання екологічних проблем в Україні можуть бути митні платежі, які є найбільш поширеною формою інструментарію завдяки встановленню зв'язку економічних показників підприємства з розмірами впливу його господарської діяльності на середовище. Зокрема, це застосування підвищених митних тарифів для екологічно несприятливих товарів (плата за забруднення навколишнього середовища, за викиди (скиди), за вирубування лісу тощо). Може застосовуватись також звільнення від ввізного мита продукції екологічного призначення (наприклад, екологічного устаткування).

Вважаємо, що з метою покращення екологічності в Україні слід звернути увагу на такий економічний інструмент як застосування екологічного податку на ресурси у формі акцизів, які відіграють важливу роль завдяки можливості впливати на ціни мінеральної сировини та енергоносіїв. «Акцизи знімаються з товаровиробників і витрати на стягнення податку є мінімальними. Вони не вимагають моніторингу рівнів забруднення та забезпечують цінове стимулювання для бережливого ставлення до природних ресурсів» [3].

Ще одним дієвим інструментом екологізації виробництва в Україні безумовно є штрафні санкції за порушення екологічного законодавства. Саме матеріальна відповідальність за екологічні правопорушення може бути фактором подолання екологічних проблем. З матеріальною складовою пов'язані й такі інструменти як: субсидії, дотації, гранти та кредити, винагороди тощо.

Проте щоб будь-який економічний інструмент працював, «потрібна наявність відповідної керуючої системи з жорстким контролем результативності та дотримання нормативів, що включає збір платежів і запобігання незаконній діяльності» [3]. У зв'язку з цим важливим напрямом подолання екологічних проблем вважаємо впровадження екологічного менеджменту.

Впровадження екологічного менеджменту базується на добровільному скороченні негативного впливу підприємницької діяльності на довкілля за рахунок мінімізації екологічних ризиків і розвитку екологічно безпечного виробництва [4, с. 87]. В науковій літературі екологічний менеджмент розглядають як управління виробництвом, що забезпечує досягнення оптимального співвідношення між економічними й екологічними показниками [5, с. 126–127].

Таким чином використання наведених економічних інструментів сприятиме впровадженню в економіку України більш ефективних та екологічних технологій, що, в свою чергу, позитивно впливатиме на підвищення інноваційної привабливості та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Возний О. День охорони довкілля в умовах війни. *Українська правда*, 2022. URL: <http://surl.li/ejgpe> (дата звернення: 12.01. 2023).

2. Від війни в Україні постраждало 20 % заповідників та 3 млн. га лісів. *Слово і діло*, 2022. URL: <http://surl.li/egevH> (дата звернення: 12.01. 2023).
3. Пиріков О. В. Формування та обґрунтування інструментарію еколого-економічного розвитку. *Ефективна економіка*, 2015. № 2. URL: <http://surl.li/elhjf> (дата звернення: 16.01. 2023).
4. Дейч М.Є. Екологічний менеджмент: участь громадськості. *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1(40). С. 87–90. URL: <http://surl.li/elrzq> (дата звернення: 18.01. 2023).
5. Сагірова А. С. Вплив системи екологічного менеджменту на підвищення конкурентоспроможності українських підприємств. *Стратегія розвитку України*. 2017. № 2. С. 125-129. URL: <http://surl.li/emaxX> (дата звернення: 18.01. 2023).

Фостик А. Є., здобувач освіти;
Руденко І. В., к.е.н., доцент,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання кожне підприємство зазнає різноманітних труднощів та загроз. Особливо гостро це відчувається в умовах війни, яка останній рік відбувається в Україні, й обумовлює ще більш несприятливі умови на зовнішньому та внутрішньому ринках. Ці загрози можуть бути різного характеру: інформаційного, фінансового, економічного, соціального, виробничого, екологічного тощо. Тому перед підприємствами постає завдання забезпечення стабільності функціонування шляхом уникнення загроз та досягнення успішної діяльності за рахунок ефективного управління соціально-трудовами, фінансово-економічними, виробничими та іншими бізнес-процесами.

Одним із чинників впливу на економічну безпеку підприємства є його обліково-аналітичне забезпечення, від якого залежить створення передумов для подальшого розвитку суб'єкта господарювання шляхом своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам.

В основі обліково-аналітичного забезпечення знаходиться інформація про внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства, яку використовують для оцінки й аналізу економічних явищ та процесів.

Основними завданнями обліково-аналітичної системи підприємства є:

- формування інформаційного підґрунтя для прийняття управлінських рішень менеджерами усіх рівнів з урахуванням безпекового аспекту;
- забезпечення суб'єктів безпеки необхідним даними для оцінки рівня економічної безпеки загалом та в розрізі основних функціональних складників (фінансового, кадрового, інформаційного, силового і т. д.);
- інформаційний супровід реалізації рішень суб'єктами безпеки, спрямованих на забезпечення захищеності підприємства;
- уможливлення своєчасного розпізнавання наявності та динаміки розвитку викликів, ризиків та загроз як першопричин зростання рівня небезпеки;
- забезпечення захищеності інформації у сфері економічної безпеки підприємства [1, с. 594].

Обліково-аналітична інформація створюється в результаті роботи бухгалтерії та економічної служби підприємства. Така система має забезпечувати користувачів всією необхідною інформацією, що міститься в облікових реєстрах та звітності, і тим самим створювати умови для об'єктивної оцінки ситуації, встановлення фактичного рівня безпеки, рівня впливу певної загрози та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Федоренко А. А. РЕКРЕАЦІЯ І ТУРИЗМ, ЯК ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	249
Федько Р. М. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ	250
Руденко І. В. ЩОДО ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	251
Фостик А. Є., Руденко І. В. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	253
Нагорна І. В., Шило А. А. АНАЛІТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ	254
Найденко І.В., Постольна Н.О. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	256
Цесар С. Л. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ, ЩО СПРИЯЮТЬ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	259

Наукове видання

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики».